

Peritoneale dialyse in vogelvlucht

U leest hieronder hoe het zorgpad peritoneale dialyse (PD) er globaal uit ziet. Als u definitief voor peritoneale dialyse heeft gekozen, ontvangt u specifiekere informatie.

Bij peritoneale dialyse wordt gebruik gemaakt van uw buikvlies als dialysefilter om de afvalstoffen uit uw bloed te verwijderen.

Hoe werkt peritoneale dialyse?

Peritoneale dialyse is een vorm van dialyse die zeven dagen per week, gedurende 8 tot 24 uur per dag in het lichaam plaats vindt. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het buikvlies (peritoneum). Dit buikvlies bevindt zich aan de binnenzijde van de buikwand en omsluit de buikholte, waarin zich de darmen en andere organen bevinden. Het buikvlies heeft een totale oppervlakte van ongeveer 2 m².

Het buikvlies heeft de eigenschap dat het sommige (afval)stoffen *wel* en andere *niet* doorlaat. Het laat bijvoorbeeld wel vocht en afvalstoffen die uit kleine en middelgrote deeltjes bestaan door. Andere stoffen, zoals bloedcellen, zijn te groot om doorgelaten te worden. Door deze eigenschap kan het buikvlies als filter worden gebruikt.

Het buikvlies geeft zouten en afvalstoffen uit het lichaam af aan de dialysevloeistof. De dialysevloeistof bevat glucose (suiker); dit trekt overtollig vocht aan dat zich in het lichaam heeft opgehoopt. Op deze manier raakt het lichaam dus zowel zouten en afvalstoffen als overtollig water kwijt. Na enkele uren is de dialysevloeistof verzadigd en moet dan worden vervangen.

PD-katheter

Om de dialysevloeistof in de buikholte in te kunnen laten lopen is een permanente toegang nodig: de PD-katheter. Deze katheter wordt door de vaatchirurg tijdens een operatie onder algehele narcose ingebracht.

De verpleegkundigen van de peritoneale dialyse (PD-verpleegkundigen) nemen de zorg van de verpleegkundigen van de polikliniek nierzorg over zodra bij u een PD-katheter geplaatst wordt.

Peritoneale dialyse stap voor stap

De peritoneale dialyse bestaat uit drie stappen.

Inloop

De schone, voorverwarmde dialysevloeistof stroomt door de zwaartekracht door de katheter in uw buikholte. Dit duurt ongeveer tien minuten.

Verblijf

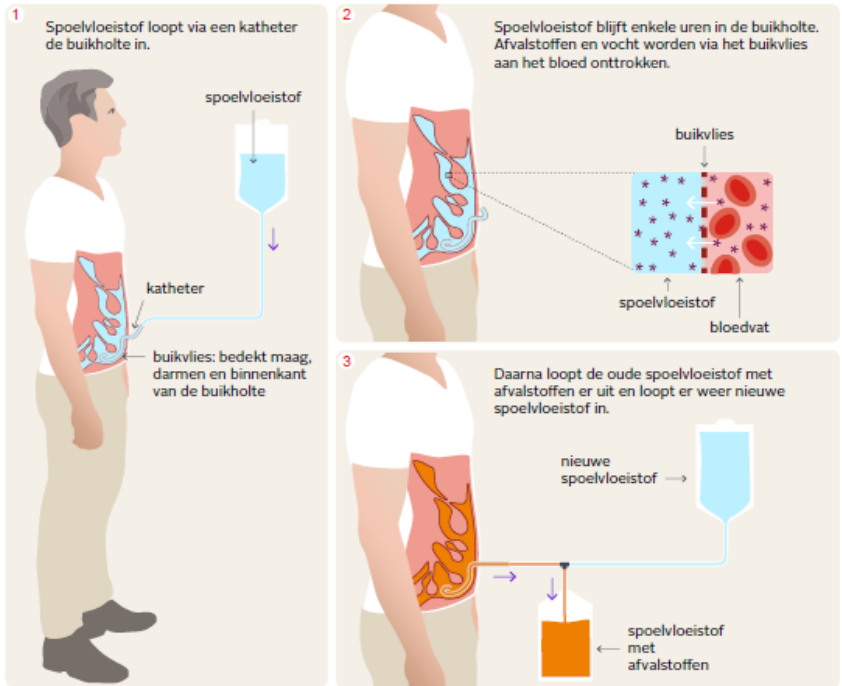
Als de dialysevloeistof in uw buikholte zit, vindt de daadwerkelijke dialyse plaats. Tijdens de verblijftijd worden afvalstoffen en vocht via het buikvlies uit uw lichaam verwijderd. De dialysevloeistof blijft in de buikholte tot de volgende wisseling. Tijdens de verblijftijd kunt u uw normale dagelijkse activiteiten uitvoeren. U bent niet aangesloten op zakken of een machine. U kunt gewoon rondlopen en naar buiten gaan. Verblijftijden verschillen per patiënt op voorschrift van de nefroloog.

Uitloop

Aan het einde van de verblijftijd wordt de gebruikte dialysevloeistof via de katheter uit de buikholte afgevoerd in de uitloopzak van het systeem. De verwijderde dialysevloeistof wordt uitloop genoemd. De uitloop bevat de afvalproducten en overtollig lichaamsvocht. Het uitlopen duurt ongeveer 20 minuten.

De verzadigde dialysevloeistof gooit u weg in het toilet of via het doucheputje.

Bron: Nierstichting

Het in- en uitlopen noemen we de PD-wisseling.

Twee vormen

Er zijn 2 vormen van peritoneale dialyse.

- Bij CAPD wisselt u zelf de dialysevloeistof een paar keer per dag. Dat gebeurt handmatig.
- Bij APD wisselt een machine de dialysevloeistof voor u. Dat gebeurt 's nachts als u slaapt.

Starten met peritoneale dialyse

Het moment waarop u moet starten met peritoneale dialyse is vooraf niet te bepalen. Het is afhankelijk van de bevindingen van de nefroloog, de laboratoriumuitslagen en uw klachten.

Als u moet starten maakt de PD-verpleegkundige in overleg met u een plan van aanpak voor de training. Zo werkt u naar die startdatum toe. Is er hulp nodig bij het wisselen van de dialyse-vloeistof, dan wordt thuiszorg ingeschakeld. Hiervoor is er een samenwerkingsverband met enkele thuiszorgorganisaties.

Wanneer u start met peritoneale dialyse, is dat meestal met CAPD. Hierbij doet u vier keer per dag een handwissel. Afhankelijk van uw wens en de eigenschappen van uw buikvlies kunt u daarna eventueel overstappen op APD. Soms kunt u in overleg met de nefroloog direct starten met APD.

Controle

Wanneer de behandeling van start is gegaan, komt u één keer per zes weken bij de PD-verpleegkundige op de polikliniek. Ook gaat u dan naar het laboratorium voor bloedafname. Een week later heeft u een afspraak bij de nefroloog en de diëtist.

Vorbereiding op PD

Huisbezoek

Ruim voor het starten van de dialysebehandeling komt één van de PD-verpleegkundigen een keer bij u thuis. Zij beoordeelt of er nog aanpassingen nodig zijn om de PD-behandeling op een verantwoorde manier uit te voeren. Bij CAPD gaat de voorkeur uit naar een aparte kamer voor de wisselingen. Dit met het oog op de hygiëne. APD kan in uw slaapkamer plaatsvinden. Ook beoordeelt de verpleegkundige hoe de hygiënische omstandigheden zijn. De PD-verpleegkundige bespreekt tijdens het huisbezoek met u welke aanpassingen nodig zijn en hoe u deze het beste kunt realiseren.

Ook kijkt zij of er voldoende (opslag)ruimte is voor de materialen. Voor opslag van dialysevloeistof en materialen moet een droge ruimte beschikbaar zijn.

De temperatuur van deze ruimte moet tussen de 5° en 25° C zijn.

Uw werkgebied

- De ruimte waar u de PD-wisselingen uitvoert moet groot genoeg zijn om alle benodigde spullen voor de wissel-procedure te plaatsen.

Tijdens het wisselen (CAPD) / het aan- en afsluiten (APD) moeten ramen en deuren gesloten zijn. Zet airconditioners en eventuele ventilatoren uit. Luchtbewegingen dragen ziektekiemen in stofdeeltjes mee en kunnen zo besmetting veroorzaken.

- Houdt de kamer schoon en netjes.
- De kamer moet goed verlicht zijn.
- Tijdens het wisselen mogen er geen huisdieren aanwezig zijn.

Materialen

Voor de behandeling heeft u veel hulpmiddelen nodig. Een medisch bedrijf zorgt voor de bevoorrading van de dialyse-vloeistof en materialen. Van het ziekenhuis krijgt u een weegschaal, bloeddrukmeter en unster (weeghaak) in bruikleen. De andere benodigdheden zoals verbandmaterialen kunt u op recept afhalen bij uw apotheek.

Kosten

Het dialysecentrum stelt uw zorgverzekeraar op de hoogte als u gaat starten met peritoneale dialyse. De dialysebehandeling wordt vergoed vanuit de basiszorg-verzekering. Dit geldt voor de benodigde materialen en eventuele professionele ondersteuning.

Voordat u met peritoneale dialyse kunt starten, zijn mogelijk enkele aanpassingen in uw woning nodig. Zie info 5.5 'Vergoeding peritoneale dialyse'.

Als PD-patiënt komt u *niet* in aanmerking voor vergoeding van de vervoerskosten naar het ziekenhuis (dialysecentrum). De parkeerkosten zijn ook voor uw eigen rekening. Zie info 5.4 'Vervoer'